

Медицински университет
„Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна

ПРАВИЛНИК

**ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ХАРТА НА
ИЗСЛЕДОВАТЕЛИТЕ (The European Charter for Researchers)**

В МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ

„ПРОФ. Д-Р ПАРАСКЕВ СТОЯНОВ“ – ВАРНА

Варна, 2016

ПРЕАМБЮЛ

Мисията на МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ - Варна е да генерира нови фундаментални и приложни знания чрез научно-специализирани и интердисциплинарни изследвания, обучение на изследователи, насърчаване на върховите постижения в иновативни изследователски проекти, като подкрепя учените в сферата на медицината, фармацията, денталната медицина и общественото здравеопазване, образованието и здравните грижи.

Университетът изпълнява своята мисия и научна стратегия като се ръководи от принципите за утвърждаването на високи професионални и етични стандарти между членовете на университетската общност, за да се насърчи техният професионализъм, да се засили тяхната институционална и междуличностна лоялност, да се гарантират прозрачността и социалната отговорност на Университета, да се развие свободата на научните изследвания и да се утвърждава положителен имидж на Университета сред академичните среди и обществеността в страната и в чужбина. Това ще съдейства за повишване на качеството на научните изследвания и ще гарантира отговорна научноизследователска дейност.

Правилникът определя основните етични стандарти за преподаватели, студенти, изследователи, докторанти в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ - Варна (наричан по-долу „Университет“) - публична институция с ярко изявен стремеж да се зачитат етичните стандарти в науката, което цели развитието и благополучието на цялата общност и на всеки един неин член. Всеки член на Университетската общност упражнява своите функции по отношение на тази мисия в съответствие с правата, задълженията и правилата в настоящия правилник. Всеки е отговорен както за своите собствени

действия, така и за поддържането и спазването на изложените правила за поведение.

Ръководен от това убеждение, Академичният съвет на МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ - Варна, като взе предвид актовете на европейски институции и на Европейския съюз (Университетска Магна харта от 1988 г., Сорбонска декларация от 1998 г., Болонска декларация от 1999 г., Лисабонска стратегия от 2000 г., Европейска харта на изследователите и Кодекс за поведение при подбор на изследователи от 2005 г.) относно създаването на Европейско пространство за висше образование и Европейско изследователско пространство, както и на европейска икономика, базирана на знанието, изразява своята ангажираност и решимост да работи неотстъпно за тяхното претворяване в конкретни научноизследователски и образователни университетски политики, приема следния **Правилник за прилагане на Европейската харта на изследователите.**

Глава първа

ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ

Цел

Чл.1. Настоящият правилник определя ценностите и правилата за управление на поведението на научните изследователи в университетската общност, като не нарушава тяхната политическа и академична свобода.

Обхват

Чл.2. Правилникът се прилага за всички научни изследователи в университетската общност. Правилникът се прилага заедно с всички останали нормативни актове и не е предназначен да ги заменят.

Ценности

Чл.3. Научните изследвания се основават на следните ценности:

- 1. Истина** - изследователската дейност е насочена към аргументирано доказване на издигнатите от него хипотези и съответните изводи и заключения.
- 2. Свобода** - важна предпоставка за постигане на истината, която се конкретизира като академична свобода и включва: свобода в развитието на научните изследвания; зачитане на личната неприкосновеност в творческите изяви; независимост на преподавателските, докторантските и студентските изследвания, изяви, анализи и оценки.
- 3. Оригиналност** – стремеж към създаване на нови знания, постижения, теории, проекти при решаването на основните проблеми на българското общество, държава и наука в здравеопазването, както и на проблеми с универсална значимост, през призмата на дисциплинарно-

специализираните и интердисциплинарните проучвания с цел подобряване здравето, благосъстоянието и качеството на живот на обществото.

- 4. Безкористност** - научна истина, съчетана с критично мислене, придържане към фактите, неутралност на оценките и обосновааност на аргументите.
- 5. Честност** - искрено и честно отношение при търсенето и представянето на резултатите от научните изследвания, както и в междуличностните отношения в Университета и обществото като цяло.
- 6. Лоялност** - членовете на научната общност са верни на мисията на Университета, като в своята дейност отстояват неговата репутация при запазване на правото си на свободна изява.
- 7. Доверие** - предпоставка за осъществяване на изследвания и постигането на надеждни резултати в науката, както и за тяхното усвояване и разпространяване.
- 8. Прозрачност и откритост** - ръководството и членовете на Университета открито обявяват и предоставят достоверна информация за преследваните цели пред научната общност и широката общественост.

Зачитането на тези основни ценности в научните изследвания и възприемането на отговорно поведение се налагат като модел за добра научно-изследователска практика в Университета.

Глава втора

ОБЩИ ПРИНЦИПИ И ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ИЗСЛЕДОВАТЕЛИТЕ

В съответствие с Европейската харта на научните изследвания, се приемат основни принципи, които следва да се имат предвид като водещи

ръководни начала в научноизследователската дейност на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ - Варна:

Свобода на изследванията и независимост

Чл.4. (1) Изследователите следва да съсредоточават своята изследователска работа върху благого на обществото, ползвайки се от свободата на мисълта и свободата на изразяване, съгласно приетите етични принципи.

(2) В своите научни дейности, изследователите са независими и се ръководят единствено от установените научни правила, защитават научната свобода, като се противопоставят на опитите за въздействие от страна на политически или други власти и институции.

(3) Тяхно неотменно право е да разясняват и да защитават своите научни тези и убеждения в рамките на Конституцията и законите на Република България.

Професионална отговорност и професионално отношение

Чл.5. (1) Висша ценност на съвременната наука е знанието да се развива и обогатява чрез оригинални приноси, полезни за обществото.

(2) Изследователите трябва да положат необходимите усилия, за да гарантират, че техните изследвания са значими за обществото и не повтарят вече осъществени изследвания.

(3) Не се допускат прояви на плагиатство, под каквато и да било форма, както и действия, нарушаващи принципите за защита на интелектуалната собственост и съвместната собственост върху научните данни в случаите, в които изследванията се провеждат съвместно с други изследователи.

(4) Изследователите носят лична отговорност за спазването на правата на интелектуална собственост, отнасящи се до чужди публикувани и

непубликувани данни, фотографски и видеоматериали, патенти и всички останали обекти на интелектуална собственост.

(5) Използването на снимки, таблици или текст изисква разрешение от автора и/или издателя, кратките цитати трябва да бъдат отбелязвани с кавички както и задължително посочване на техния първоизточник.

(6) Извършването на нови наблюдения, които показват, че експериментите са възпроизводими, не се считат за плагиатство при условие, че данните, които изискват потвърждение, са изрично цитирани.

(7) Когато учените предоставят част от работата им да бъде извършена от друго лице, те трябва да гарантират, че то притежава необходимата компетентност.

(8) Изследователите, участващи в научни изследвания, са длъжни да се съобразяват с вътрешните организационни правила на структурните звена на Университета, с които е свързано провеждането на изследванията им. Лоялността на изследователите е свързана със съблюдаване на принципите и приоритетите на научната дейност в Университета, Националната стратегия за научни изследвания, както и на европейските научни политики и приоритети.

(9) Изследователите трябва да са запознати със стратегическите цели и финансови механизми, ръководещи научната им среда и трябва да разполагат с всички необходими разрешения преди да започнат изследванията си или да разходват осигурените средства.

Мобилност

Чл.6. Мобилността на изследователите (географска, виртуална, междусекторна, интердисциплинарна и трансдисциплинарна) е важно средство за задълбочаване на научното познание и стимулиране на професионалното им развитие и представлява част от стратегията за развитие на кариерата. Административни инструменти, в съответствие с

националното законодателство, трябва да позволят мобилност, както на безвъзмездното подпомагане, така и на социалните осигуровки.

Непрекъснатото професионално развитие

Чл.7. Изследователите следва да се стремят към усъвършенстване и развитие на всеки етап от кариерата чрез непрекъснато актуализиране и обогатяване на своите професионални умения и знания.

Безпристрастност

Чл.8. (1) Изследователите са безпристрастни и не се ръководят от лични предпочитания, симпатии, интереси или предразсъдъци при изпълнение на тяхната научна работа.

(2) Ако дадена мисия е вероятно да доведе до конфликт или объркване, изследователят може да я приеме при условие, че това няма да накърни неговата безпристрастност.

(3) При публикуването на резултатите от научните изследвания, включително заключенията и препоръките, изследователят прави ясно разграничение между научните оценки и личните предпочитания и интереси.

(4) При участие в партньорски дейности изследователят се ръководи само от научни съображения, като гарантира сигурността на използваните данни.

Прозрачност и достъпност

Чл. 9. (1) Изследователят е длъжен да направи изследванията достъпни за научната общност по подходящ начин. Това не важи за случаите, при които може да се наруши принципът на конфиденциалността.

(2) Изследванията трябва да бъдат достъпни за широката общественост, като информацията за тях се поднася по начин, разбираем за

неспециалистите, който осигурява обогатяването на научната култура на обществеността.

Глава трета

ОБЩИ ПРИНЦИПИ И ИЗИСКВАНИЯ КЪМ РАБОТОДАТЕЛИТЕ И ФИНАНСИРАЩИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Чл.10. Всички изследователи заети с научна работа, независимо от конкретната класификация на национално ниво, трябва да бъдат приети в качеството им на професионалисти и да получават съответното отношение, още в началото на своята кариера и по-специално в периода на следдипломната квалификация.

Чл.11. Работодателите и/или финансиращите организации трябва да се стремят двата пола да бъдат еднакво представени сред персонала на всички нива, в това число и на ниво наблюдение и управление.

Чл.12. Осигуряване на адекватна работна среда, която да стимулира провеждането на изследвания и обучение за извършване на изследователска работа, необходимата апаратура и оборудване, както и условия за дистанционно сътрудничество в рамките на изследователски мрежи.

Чл.13. Финансиращите организации трябва да осигурят спазването на националните или секторни разпоредби във връзка със здравето и безопасността при провеждане на изследвания и необходимите ресурси за изпълнението на одобрените работни програми.

Чл.14. Условията за финансиране и възнаграждение на труда на изследователите трябва да бъдат справедливи и атрактивни, със справедливи социални осигуровки (в това число болнични и детски надбавки, пенсионни права и помощи при безработица), в съответствие с действащото национално законодателство и националните или секторни колективни трудови договори.

Чл.15. Управлението на човешките ресурси трябва да бъде базирано на конкретни стратегии за професионалното развитие на изследователите от всички етапи, независимо от техните договорни отношения, включително и на изследователите, чиито договори са срочни.

Глава четвърта

ЕТИЧЕСКА РЕГУЛАЦИЯ НА ДЕЙНОСТТА НА ИЗСЛЕДОВАТЕЛЯ

Чл. 16. Изследователят е длъжен да се отнася с уважение и готовност за сътрудничество спрямо останалите си колеги, включително и с конкурентите си, при зачитане на чуждото мнение. Той следва да цени приноса и приоритета на предшестващите го изследователи, работили в същата научна област.

Чл.17. (1) Всеки член на Университета трябва да избягва проявите на дискриминационно отношение и обиди, като се стреми да осигурява равни възможности на другия, без оглед на неговата раса, националност, полова идентичност, религиозни и политически убеждения, здравен статус, възраст и др.

(2) Изследователят не трябва да прилага лични, националистически, расистки или политически критерии в научната си работа.

Чл.18. (1) В своята съвместна научноизследователска дейност изследователите трябва да посочват реалният принос на всеки изследовател, съобразно извършената от него работа.

(2) Като съавтори се посочват лица, които имат реален принос за провеждане на изследването, за получаване, анализиране и приложение на резултатите, или за написване на съответния авторов текст.

Чл.19. Изследователите следва да се отнасят помежду си по начин, който не накърнява достойнството и репутацията на другите, не нарушава

правата им, включително правото на личен живот, и не руши интегритета на колегията.

Чл.20. Всеки изследовател е длъжен да спазва съответните законови разпоредби, споразуменията с трети страни и политиката на Университета за запазване поверителността на личните.

Чл.21. Изследователят е задължен при избора на темите на научните изследвания да се съобразява с приоритетните научни направления на Университета и да се придържа към изискването за тяхната висока и приносна научна (научно-приложна, художественотворческа) стойност.

Чл.22. Изследователят е задължен да търси достоверни научни резултати, като си служи с годни и верни доказателства и прави обосновани изводи от тях.

Чл.23. При провеждане на емпирични изследвания изследователят не трябва да уронва честта, да засяга достойнството, доброто име, личния живот на ангажираните лица и да застрашава тяхното физическо и психично здраве.

Чл.24. Изследователят трябва да е честен и отговорен при изпълнение на договорни и правни задължения спрямо възложители на изследователски задачи.

Чл.25. Изследователят е длъжен да сътрудничи на всеки одит и във всеки етап на изследванията.

Чл.26. (1) Като автор на научни рецензии и други видове експертни оценки изследователят е длъжен да ги представя, след като независимо, безпристрастно и задълбочено се е запознал със съответните научни продукции и обективно е отбелязал техните силни и слаби страни.

(2) Оценката на научни публикации и трудове трябва да бъде безпристрастна и представена в разумен срок, като се избягва необосновано забавяне.

(3) Изследователят трябва да приема за рецензиране работи от своята професионална компетентност и да не подвежда другите относно своята научноизследователска компетентност.

(4) Рецензирането на научна публикация трябва бъде конфиденциално. В процеса на рецензиране са недопустими пораждащи конфликт на интереси връзки със заинтересованите лица.

(5) Изследователят трябва да постъпва коректно при осъществяване на научно ръководство, като избягва всякакви форми на манипулация и авторитарност, да съблюдава принципите на толерантност и колегиалност.

Чл. 27. Различните позиции и становища с други изследователи, следва да се обсъждат единствено с научни аргументи.

Чл. 28. Изследователят трябва да бъде лоялен към МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов” - Варна и с цялостната си дейност и индивидуално поведение да не уронва неговия престиж.

Глава пета

МЕРКИ ПО ПРИЛАГАНЕТО

Чл.29. Правилата за поведение, съдържащи се в настоящия правилник, са неизменна част от ежедневната дейност на изследователите.

Чл.30. Спазването на етичните правила за поведение е гаранция за законността на действията на изследователя.

Чл.31. Правилникът подлежи на задължително спазване от всички изследователи на Университетската общност, като всяко неизпълнение и нарушение на установените с него правила ще съставлява нарушение на трудовата дисциплина па Кодекса на труда с посочените в него правни последици.

Чл.32. Този правилник следва да се доведе до знанието на всички изследователи и ръководители за сведение и изпълнение, като запознаването с неговото съдържание се удостоверява лично чрез подпис.

Чл.33. Спазването на правилата на поведение и настоящия правилник и приети от изследователите допринасят за изграждането и утвърждаването на положителния образ и имидж на Университета.

Чл.34. Настоящият Правилник е отворен документ, подлежащ на изменения и допълнения при настъпване на обективни обстоятелства, налагащи това.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§1. Внасянето на изменения в този Правилник става по реда на тяхното приемане и утвърждаване;

§2. Правилникът е приет на заседание на Академичния съвет на Медицински университет на 13.12.2016г. с протокол № 16/13.12.2016г.